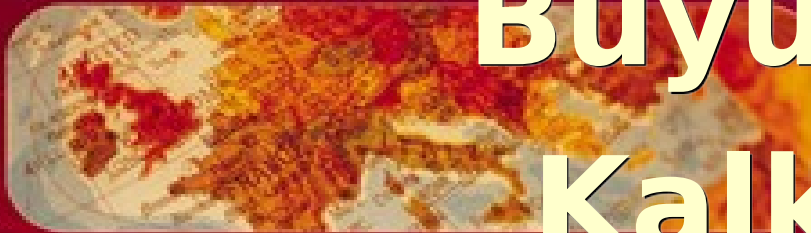

Ünite

4

Uluslararası Ekonomik ilişkiler, Ekonomik Büyüme ve Kalkınma

4'üncü Ünite Bu Hafta

Ülkeler Arasında Dış Ticaretin Nedenleri

Klasik Dış Ticaret Teorileri

Heckscher-Ohlin Teorisi

Leontief Paradoksu

Dış Ticaret Teorisindeki Yeni Gelişmeler

ÜLKELER ARASINDA DIŞ TİCARETİN NEDENLERİ

**Ülkelerin Üretimlerinin
Kendilerine Yeterli olmaması**

**Bazı Malların Üretiminde Bazı Ülkelerin
Zamanlaşmış Olması, Kalite ve Fiyat Avantajı**

KLASİK DIŞ TİCARET TEORİLERİ (ARZ YÖNLÜ DIŞ TİCARET TEORİLERİ)

Adam Smith'in Mutlak Üstünlük

	<u>Teorisi</u>	<u>Kumaş</u>	<u>Şarap</u>
<u>(ton)</u>			
A Ülkesi		1000	800
B Ülkesi		500	1500
<u>Toplam Üretim</u>		1500	2300

<u>Sadece Kumaş ve Şarap Üretilmesi Durumunda</u>			
A Ülkesi	2000	-	
B Ülkesi	-	3000	
<u>Toplam Üretim</u>	2000	3000	

KLASİK DIŞ TİCARET TEORİLERİ (ARZ YÖNLÜ DIŞ TİCARET TEORİLERİ)

David Ricardo'nun Mukayeseli Üstünlük

Teorisi

<u>(ton)</u>	<u>Kumaş</u>	<u>Şarap</u>
A Ülkesi	1000	500
B Ülkesi	125	250
<u>Toplam Üretim</u>	<u>1125</u>	<u>750</u>

$$1000/125 = 8$$

$$500/250 = 2$$

İç fiyatlar :

A Ülkesinde 1 birim kumaş = $\frac{1}{2}$ birim şarap

B Ülkesinde 1 birim kumaş = 2 birim şarap

Veya

A Ülkesinde 1 birim şarap = 2 birim kumaş

B Ülkesinde 1 birim şarap = $\frac{1}{2}$ birim kumaş

KLASİK DIŞ TİCARET TEORİLERİ (ARZ YÖNLÜ DIŞ TİCARET TEORİLERİ)

	<u>Demir (ton)</u>	<u>Pamuk</u>
<u>(ton)</u>		
A Ülkesi	150	300
B Ülkesi	207	

- A) 310.
- B) 295.
- C) 150.
- D) 210.
- E) 100.

Yukarıdaki tabloda A ve B ülkelerinin bir günde tüm kaynaklarını kullanarak üretebilecekleri demir ve pamuk miktarları verilmiştir.

A ülkesinin pamuk üretiminde ve B ülkesinin demir üretiminde uzmanlaşması gerektiği sonucu çıkmaktadır.

Bu sonuca mutlak üstünlükle ulaşılamamaktadır. Ancak mukayeseli (karşılaştırmalı) üstünlük kuramıyla bu sonuç elde edilmiştir. Buna göre tabloda soru işareti

olan yere aşağıdakilerden hangisi gelebilir?

HECKSCHER-OHLİN TEORİSİ (FAKTÖR DONATIMI TEORİSİ)

- Her ürün için faktör kullanımları değişiklik göstermektedir.
- Ülkeler faktör kapasiteleri bakımından değişik değerlere sahiptir.

DIŞ TİCARET TEORİSİNDE YENİ GELİŞMELER

Teknolojik Açık Teorisi

Ürün Devreleri Teorisi

Ölçek Ekonomileri Teorisi

Benzer Talep Yapıları Teorisi

DIŞ TİCARET HADLERİ

Bir ülkenin ihraç fiyatları ile ithal fiyatlarının birbirine oranlanmasından başka bir şey olmayan dış ticaret hadleri, yapılan ticaretten, tarafların sağladığı avantaj ya da dezavantajları göstermektedir.

Dış Ticaret Hadleri

Net Dış
Ticaret
Haddi

Kaynak
Verimliliği
ve Dış
Ticaret
Haddi

DIŞ TİCARET HADLERİ

**Klasiklerin Dış Ticaret Hadlerinin
elişmekte Olan Ülkelerin Lehine Olacağı Te**

**Dış Ticaret Hadlerinin
elişmekte Olan Ülkelerin Aleyhine Olacağı Te**

4'üncü Ünite Bu Hafta

Ülkeler Arasında Dış Ticaretin Nedenleri

Klasik Dış Ticaret Teorileri

Heckscher-Ohlin Teorisi

Leontief Paradoksu

Dış Ticaret Teorisindeki Yeni Gelişmeler

4'üncü Ünite Bu Hafta

Hükümetlerin Dış Ticarete Müdahale Nedenleri

Dış Ticarete Müdahale Araçları

Uluslararası Ticaretin Serbestleştirilmesi

Dış Ödemeler Bilançosu Ana Kalemleri

Dış Ödemeler Bilânçosu Dengesizlikleri

DIŞ TİCARET POLİTİKASI

Dış Ticaret Politikası,
hükümetlerin ülke
ticaretini sınırlandırmak
ya da özendirmek
amacıyla yaptığı
düzenlemeleri konu
almaktadır.

DIŞ TİCARET POLİTİKALARI

Serbest Dış Ticaret Politikası

Uluslararası uzmanlaşmayı teşvik eder,
Serbest fiyat mekanizmasını güçlendirir,
Optimum kaynak dağılımı sağlar.

Koruyucu Dış Ticaret Politikası

Rekabeti ve kaynakların etkin dağılımını engeller
Girişimcileri durgunluğa ve tembelliğe iter,
Monopol yaratır, bürokratik işlemler artar,
Rüşvete ve kaynak israfına yol açar.

DIŞ TİCARETE EKONOMİK NEDENLİ MÜDAHALELER

**Dış Ödemeler Bilançosunun
İstikrarsızlıklarının Azaltılması**

**Yerli Endüstriyi Dış Rekabete Karşı Koruma
(Bebek Endüstrilerin Korunması)**

Sanayileşme Stratejisine Göre Müdahale

İstihdamın Artırılması

DIŞ TİCARETE EKONOMİK NEDENLİ MÜDAHALELER

Kendi Kendine Yeterlilik (Otarşı)

**Kalkınmanın Finansmanı İçin
Gerekli Kamu Gelirlerini Saėlama**

İç Piyasada Tekelleőme Eėiliminin Kırılması

DIŞ TİCARETE EKONOMİK OLMAYAN NEDENLERLE MÜDAHALE

Ülke Güvenliđi

Politik Nedenler

DIŞ TİCARETE MÜDAHALE ARAÇLARI

Gümrük Tarifeleri,

bir ülkeye ithal edilen
ya da ülkeden ihraç
edilen malların ülkeye
giriş ya da çıkışında
alınacak vergi oranını
gösteren bir cetveldir.

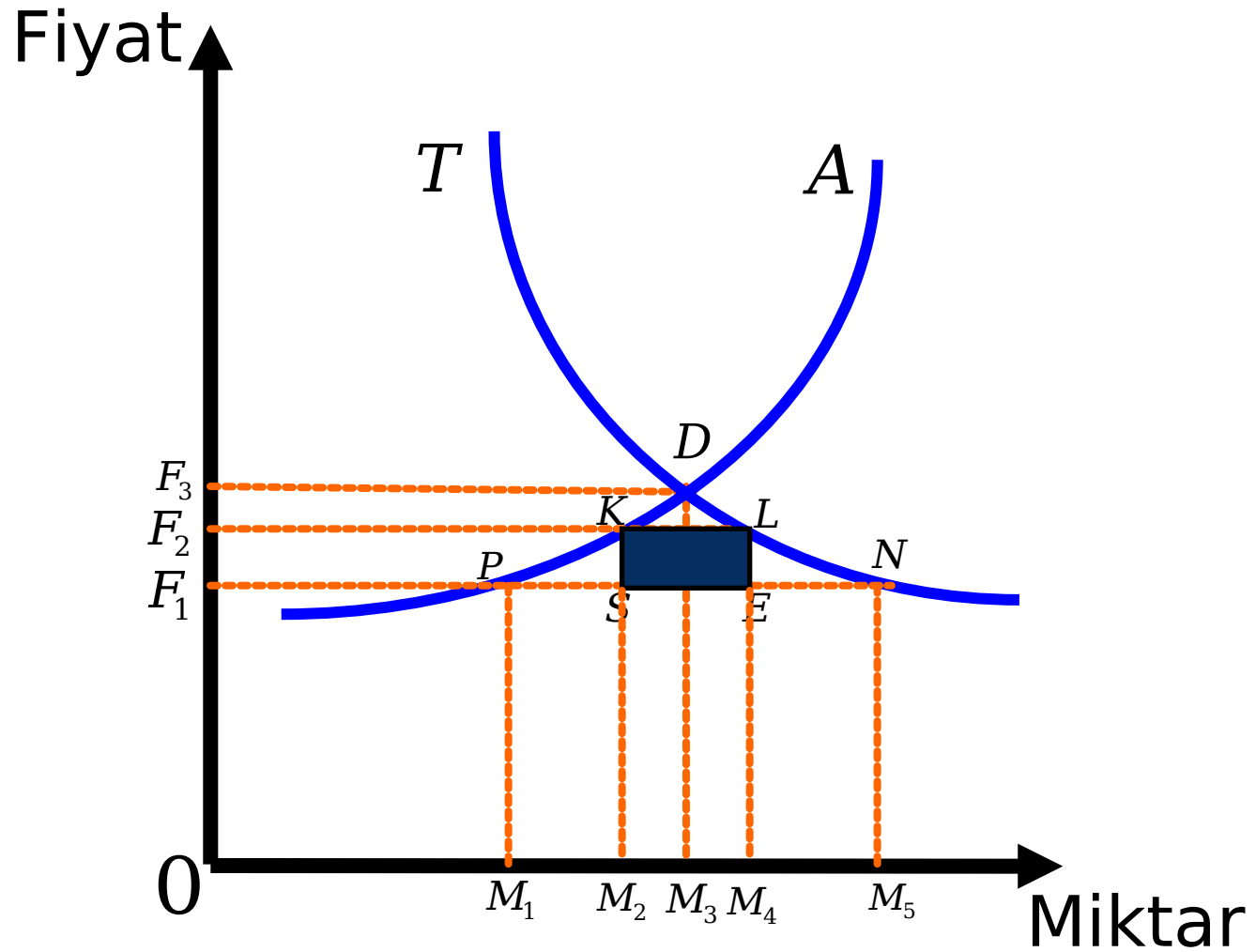
TC GÜMRÜKLERİ - BAĞLAYICI TARİFE BİLGİSİ TURKISH CUSTOMS - BINDING TARIFF INFORMATION

1	HAK SAHİBİ NÜSHASI	
1. Hak Sahibinin Adı ve Adresi İstanbul Uluslararası Danışmanlık Hizmetleri Tic. Ltd. Şti. Eğitim Mah. Poyraz Sok. Cem İş Merkezi 10/11 Hasanpaşa Kadıköy/İSTANBUL Tel No : 0 216 338 17 38 Fax No : 0 216 550 77 28		2. BTB Referans Numarası TR070428
Önemli Not: Bu BTB, 4458 sayılı Gümrük Kanununun 9 uncu maddesinin 4 üncü ve 5 inci fıkrası hükümleri saklı kalmak koşuluyla, 3 nolu kutuda belirtilen tarihten itibaren 6 yıl geçerlidir. Hak sahibi bu BTB'ye karşı Gümrük Kanununun 242 nci maddesi hükümleri çerçevesinde itiraz hakkına sahiptir.		3. Geçerliliğin Başlama Tarihi 01.06.2007
		4. Başvuru Tarihi ve Referans Numarası 16/04/2007 B070428
		5. Eşyanın Sınıflandırıldığı Tarife Pozisyonu 854370900019
6. Eşyanın Tanımı Sigarayı bırakmak için kullanılan, bir kutu içerisine yerleştirilmiş elektronik sigara ve 24 adet yedek kartuş, 2 adet pil ve pil şarj cihazından oluşan, mikro elektronik kontrol teknolojisi ve spreyleme metodu ile saf nikotinin püskürtülmesi yoluyla oluşan dumanın teneffüs edilmesi sistemiyle çalışan eşya.		
7. Ticari İsimlendirme ve Ek Bilgi ELECTRONIC STOP SMOKING DEVICE		
8. Sınıflandırmanın Gerekçesi - Genel Yorum Kuralları (1) ve (6). - Gümrük Tarife Cetveli İzahnamesi 85.43 tarife pozisyonu Açıklama Notları.		
9. Bu BTB Başvuru Sahibi Tarafından Sağlanan Aşağıdaki Materyale İstinaden Verilmiştir. Tanım ☐ Numune ☒ Fotoğraf ☒ Broşür ☐ Diğer ☐ 01.06.2007 Tarih Mühür		

DIŞ TİCARETE MÜDAHALE ARAÇLARI

GÜMRÜK TARİFELERİ VE ETKİLERİ

Şekil 49-1

DIŞ TİCARETE MÜDAHALE ARAÇLARI

Tarife Dışı İthalat Miktarını Kısıtlayıcı Araçlar

DIŞ TİCARETE MÜDAHALE ARAÇLARI

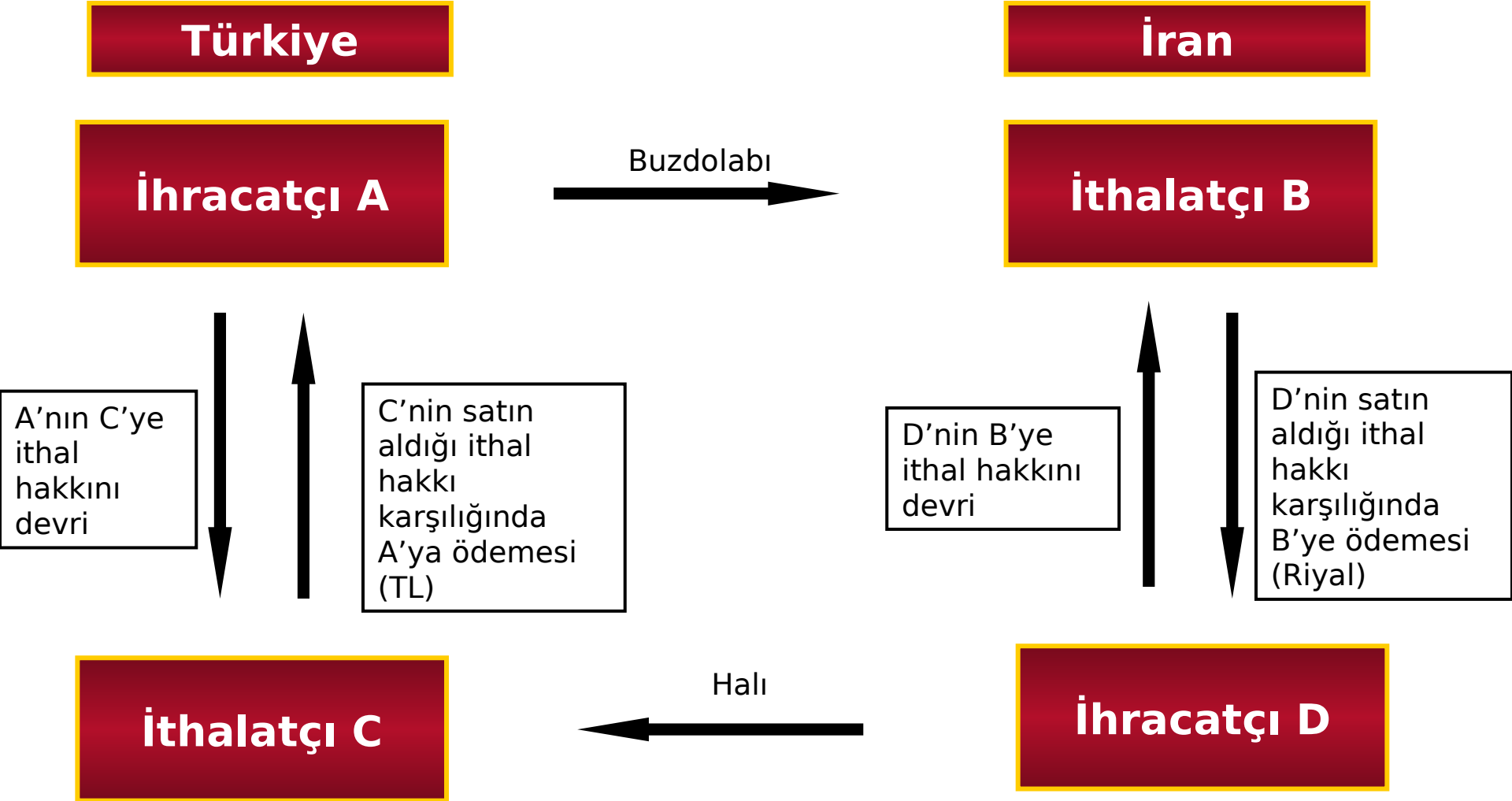
İki Yanlı Ticaret Anlaşmaları

```
graph TD; A[İki Yanlı Ticaret Anlaşmaları] --> B[Takas]; A --> C[Kliring];
```

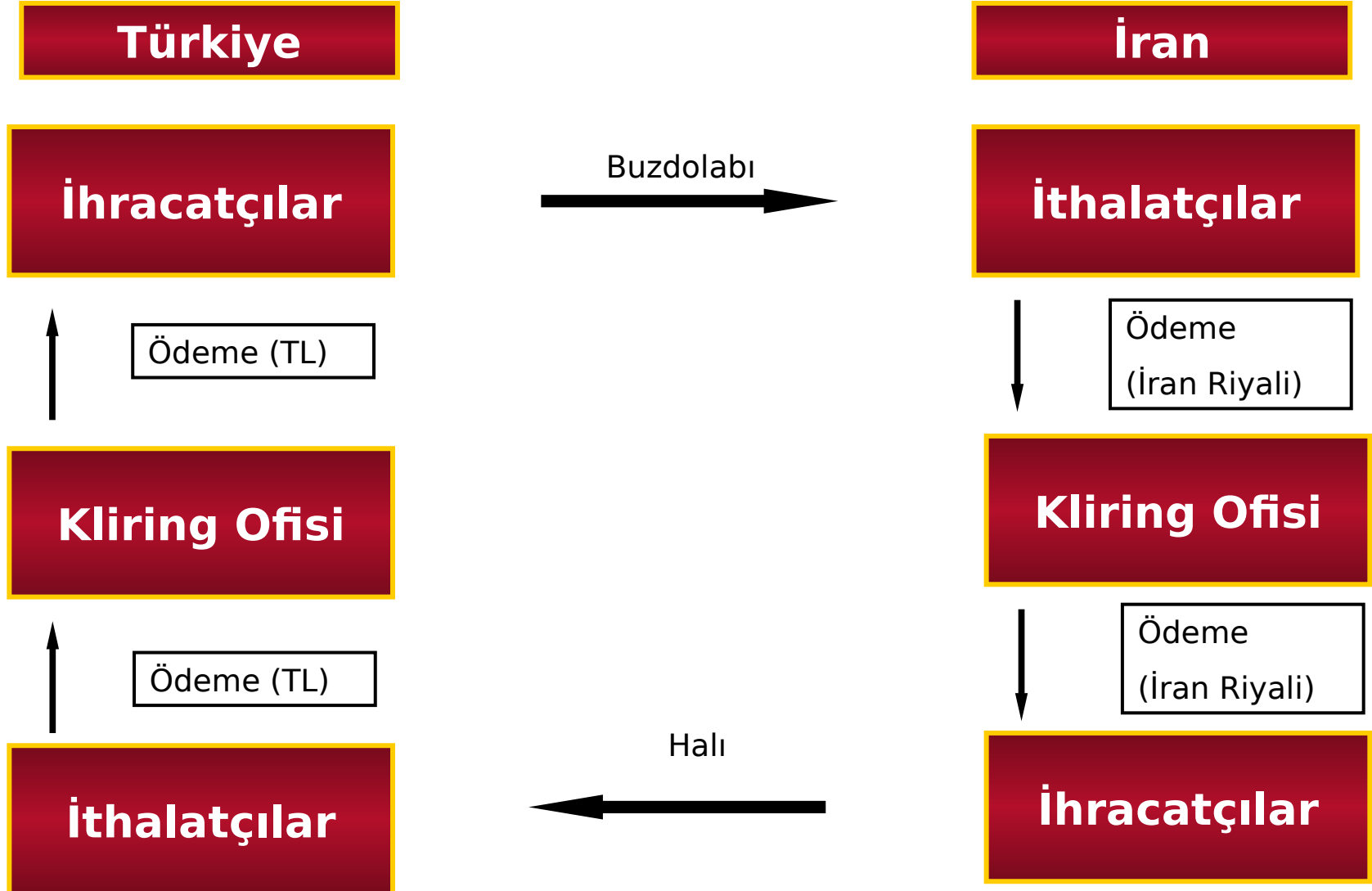
Takas

Kliring

TAKAS İŞLEMİ

KLİRING İŞLEMİ

ULUSLARARASI TİCARETİN SERBESTLEŞTİRİLMESİ

**1944 Bretton Woods
Dünya Bankası ve IMF**

**1947 GATT
(46 Yılda 8 Müzakere)**

**Dünya Ticaret Örgütü
(1 Ocak 1995)**

EKONOMİK BÜTÜNLEŞME HAREKETLERİ

1. Serbest Ticaret Bölgesi

2. Gümrük Birliği

3. Ortak Pazar

4. Ekonomik Birlik

5. Tam Ekonomik Birlik

EKONOMİK BÜTÜNLEŞME HAREKETLERİ

Entegrasyon Safhaları	Üyeler Arasında Gümrük Tarifesi ve Kotaların Kaldırılması	Ortak Gümrük Tarifesi Uygulanması	Üretim Fak. Har. Konan Sınırlamaların Kaldırılması	Ekonomik ve Sosyal Pol. ile Kurumların Uyumlaştırılması
Serbest Ticaret Bölgesi	Evet	Hayır	Hayır	Hayır
Gümrük Birliği	Evet	Evet	Hayır	Hayır
Ortak Pazar	Evet	Evet	Evet	Hayır
Ekonomik Birlik	Evet	Evet	Evet	Evet

DIŞ ÖDEMELER BİLANÇOSU

Bir ülkenin, belirli bir dönemde (genellikle bir yıl) dış alemden sağladığı gelirlerle, dış aleme yaptığı ödemelerin yer aldığı bir tablodur. Bu bilanço, kaçakçılık niteliğinde olmayan, döviz gelirlerinin ve döviz harcamalarının hesabıdır.

Cari İşlemler Hesapları

Sermaye ve Finansman Hesapları

Rezerv Hareketleri Hesabı

Dış Ödemeler Bilançosu

ÖDEMELER DENGESİ ANALİTİK SUNUM								
	(Milyon ABD Dolar)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
A-	CARİ İŞLEMLER HESABI	-9823	3393	-1521	-8036	15601	-22603	-31654
1.	İhracat f.o.b.	30721	34373	40124	51206	67047	76949	91912
2.	İthalat f.o.b.	-52681	-38103	47407	-65216	90925	-110479	132088
	Mal Dengesi	21960	-3730	-7283	14010	23878	-33530	40176
3.	Hizmetler Dengesi: Gelir	19463	15203	14031	17952	22941	26640	24517
4.	Hizmetler Dengesi: Gider	-8088	-6067	-6146	-7441	10144	-11368	-11060
	Mal ve Hizmet Dengesi	10585	5406	602	-3499	11081	-18258	26719
5.	Gelir Dengesi: Gelir	2,836	2,753	2,486	2,246	2651	3684	4473
6.	Gelir Dengesi: Gider	-6,838	-7,753	-7,042	-7,803	-8288	-9483	-11095
						-		

Dış Ödemeler Bilançosu

	(Milyon ABD Dolar)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
B.	SERMAYE HESABI							
			-					
C.	FİNANS HESABI	9584	14557	1194	7192	17752	43687	45564
8.	Yurtdışında Doğrudan Yatırım	-870	-497	-175	-499	-859	-1078	-934
9.	Yurtiçinde Doğrudan Yatırım	982	3352	1137	1752	2883	9803	20120
10.	Portföy Hesabı-Varlıklar	-593	-788	-2096	-1386	-1388	-1233	-4042
11.	Portföy Hesabı-Yükümlülükler	1615	-3727	1503	3851	9411	14670	11402
11.1.	Hisse Senetleri	489	-79	-16	905	1427	5669	1939
11.2.	Borç Senetleri	1126	-3648	1519	2946	7984	9001	9463

Dış Ödemeler Bilançosu

	(Milyon ABD Dolar)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
12.	Diğer Yatırımlar-Varlıklar	-1939	-601	-777	-986	-6955	259	-12408
12.1.	Merkez Bankası	1	-39	-30	-28	-24	-16	0
12.2.	Genel Hükümet							
12.3.	Bankalar	-1574	233	643	348	-5324	-149	-11000
12.4.	Diğer Sektörler	-366	-795	-1390	-1306	-1607	424	-1408
13.	Diğer Yatırımlar-Yükümlülükler	10389	-12296	1602	4460	14660	21266	31426
13.1.	Merkez Bankası	619	735	1336	497	-209	-787	-1268

Dış Ödemeler Bilançosu

	(Milyon ABD Dolar)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
D.	NET HATA VE NOKSAN	-2758	-1760	115	4941	2191	2116	-3285
	GENEL DENGE	-2997	12924	-212	4097	4342	23200	10625
E.	REZERV VARLIKLAR (*)	2997	12924	212	-4097	-4342	23200	10625
14.	Resmi Rezervler	-354	2694	-6153	-4047	-824	17847	-6114
15.	Uluslararası Para Fonu Kredileri	3351	10230	6365	-50	-3518	-5353	-4511
16.	Ödemeler Dengesi Finansmanı							

DIŞ ÖDEMELER BİLANÇOSU

Dış Ödemeler Bilançosu Açıklarının Nedenleri

Yapısal Nedenler

Conjonktürel Nedenler

Arızı Nedenler

DIŞ ÖDEMELER BİLANÇOSU

Dış Ödemeler Bilançosu Açıklarını Kapatmaya Yönelik Politikalar

**Çıkları Finanse Etmeye
Yönelik Politikalar**

**İthalatı Kısıtlayıcı
Önlemler**

İkame Edici Politikalar

4'üncü Ünite Bu Hafta

Hükümetlerin Dış Ticarete Müdahale Nedenleri

Dış Ticarete Müdahale Araçları

Uluslararası Ticaretin Serbestleştirilmesi

Dış Ödemeler Bilançosu Ana Kalemleri

Dış Ödemeler Bilânçosu Dengesizlikleri

4'üncü Ünite Bu Hafta

Hükümetlerin Dış Ticarete Müdahale Nedenleri

Dış Ticarete Müdahale Araçları

Uluslararası Ticaretin Serbestleştirilmesi

Dış Ödemeler Bilançosu Ana Kalemleri

Dış Ödemeler Bilânçosu Dengesizlikleri

DÖVİZ PİYASASI

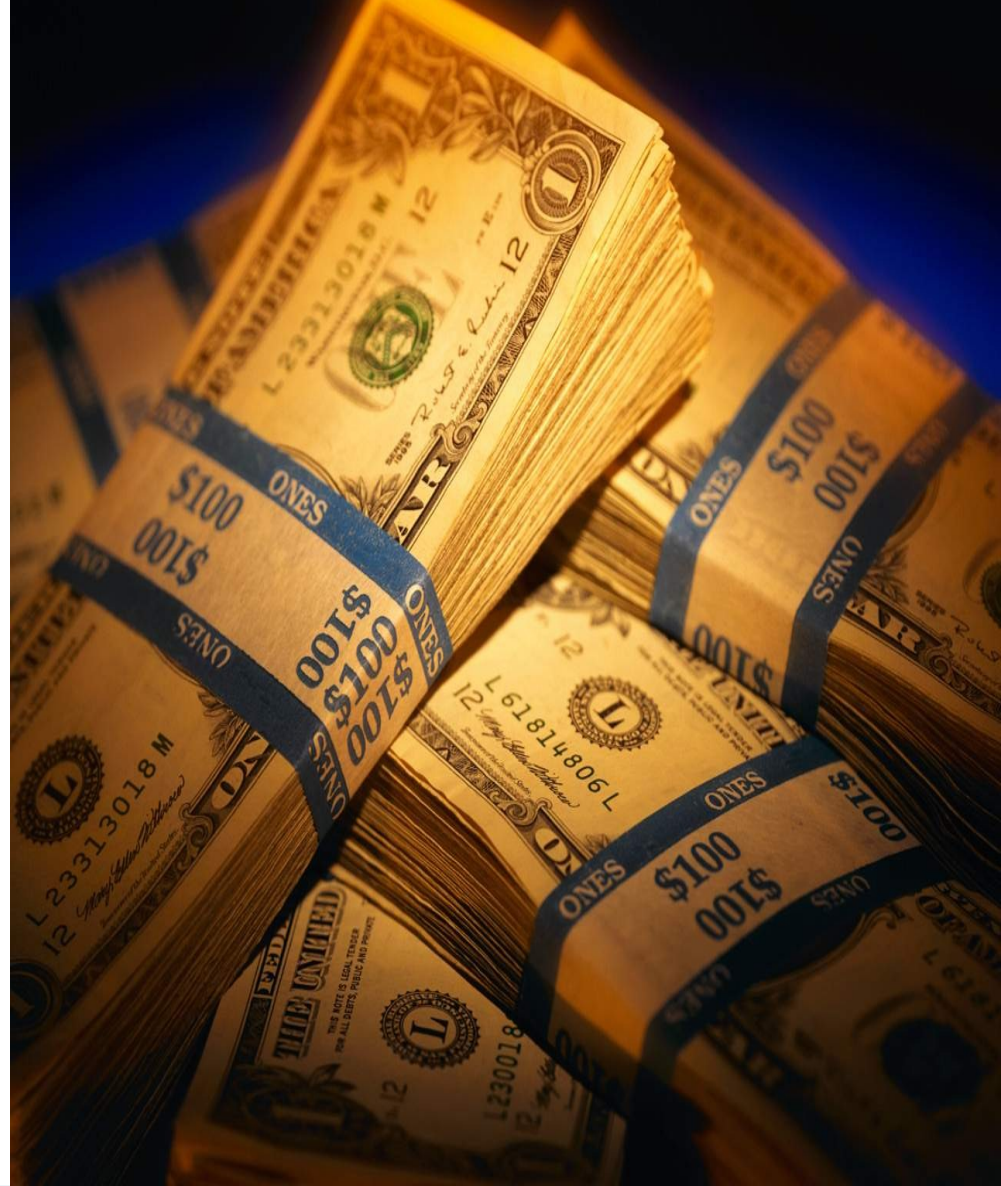
Döviz Piyasası

(FOREX): *Yabancı paraların alınıp satıldığı veya ulusal paranın yabancı bir paraya çevrilmesine olanak veren piyasadır.*

DÖVİZ PİYASASI

Uluslararası özelliğe sahip olan bu piyasada, döviz arz edenlerle döviz talep edenlerin karşılaşmaları sonucu **döviz fiyatı** oluşur ki, bu döviz fiyatına **döviz kuru** ya da **kambiyo kuru** denir

DÖVİZ PİYASASI

Yabancı para doğrudan
nakit şeklindeyse
EFEKTİF, nakde
dönüştürülebilir araç
şeklindeyse **DÖVİZ**
olarak
tanımlanmaktadır.

DÖVİZ PİYASASI

Döviz piyasasında işlemlerin ağırlığı efektif yerine **döviz** üzerindedir.

İşlem hacmi bakımından en büyük piyasa **LONDRA**'dır.

DÖVİZ PİYASASI

İki ulusal para arasında
piyasada fiilen
uygulanan deęişim
oranına **Düz Kur**
(**Dolaysız Kur**) denir.

$$1\$=2 \text{ TL}$$

DÖVİZ PİYASASI

**Bir yabancı paranın
başka bir yabancı para
cinsinden değeri,
dövizlerin başka döviz
cinslerine dönüşüm
oranına "çapraz kur"
denir**

$$1\$ = 0,75 \text{ €}$$

DÖVİZ PİYASASI

Döviz kuru yükselirse,
yabancı paranın değeri
ARTAR, ulusal paranın
değeri **AZALIR**.

Döviz kuru düşerse,
yabancı paranın değeri
AZALIR, ulusal paranın
değeri **ARTAR**.

DÖVİZ PİYASASI

İstanbul Piyasası N.York Piyasası

1\$=2 TL

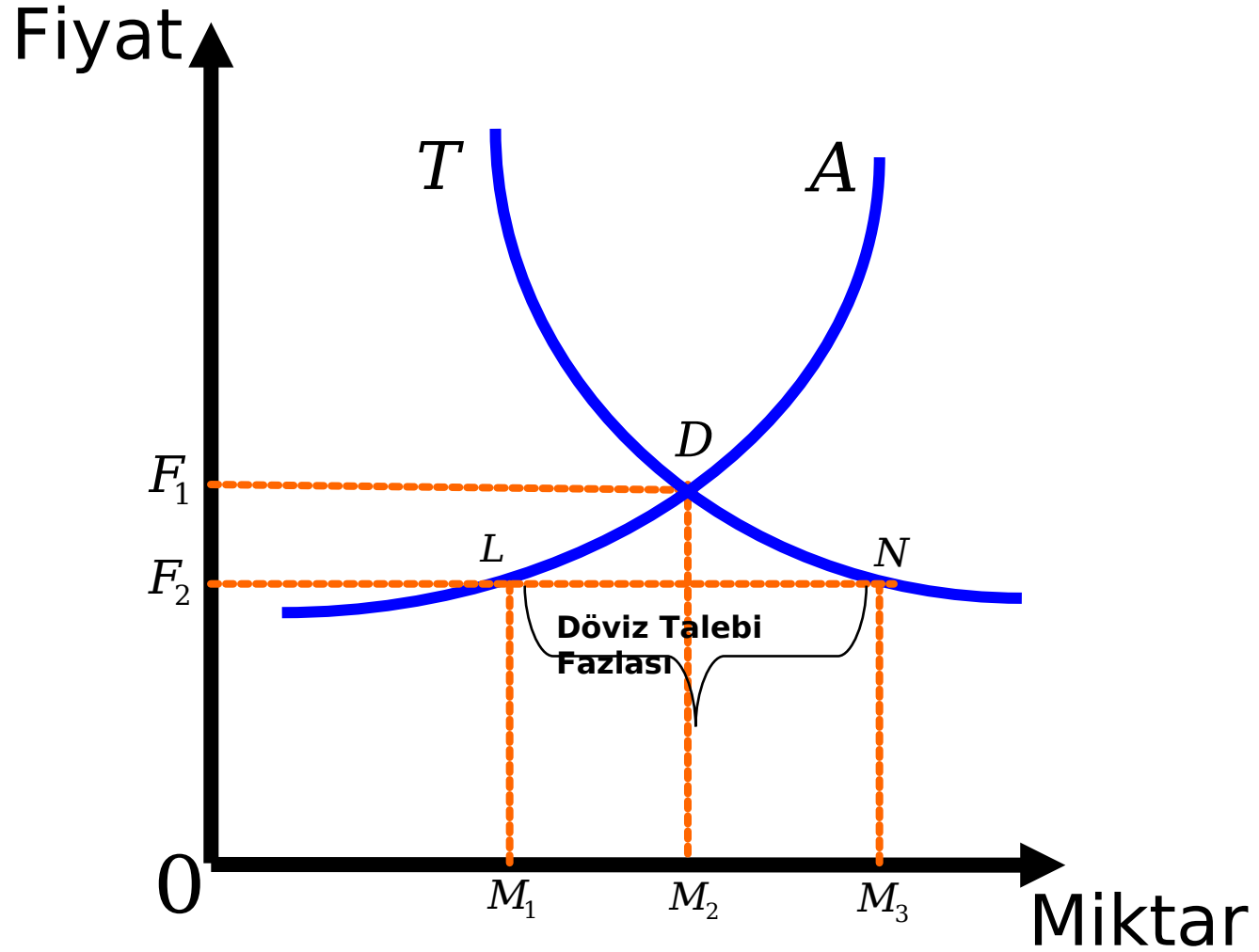
1\$=3

TL

➤ Arbitrajcı elindeki 10.000 TL
İstanbul Piyasasından dolar
alır.

➤ Aynı anda New York
Borsasında 1\$'ı 3 TL'den

DÖVİZ KURUNUN OLUŞMASI

Şekil 50-1

DÖVİZ KURU SİSTEMLERİ

Sabit Döviz Kuru Sistemi

```
graph TD; A[Sabit Döviz Kuru Sistemi] --> B[Ayarlanabilir Sabit Kur Sistemi]; A --> C[Döviz Kontrolü Sistemi (Kambiyo Denetimi)];
```

**Ayarlanabilir Sabit
Kur Sistemi**

**Döviz Kontrolü Sistemi
(Kambiyo Denetimi)**

DÖVİZ KURU SİSTEMLERİ

**Esnek Kur Sistemi
(Dalgalı Kur Sistemi)**

**Gözetimli Dalgalı
Kur Sistemi**

DEVALÜASYON VE MARSHALL-LERNER KOŞULU

Devalüasyon

Revalüasyon

Marshall - Lerner Koşulu

$$e_m + e_x \geq 1$$

J EĞRİSİ ETKİSİ

Devalüasyon

İhraç malları ucuzlanır

İhracat hemen artmaz

Döviz gelirleri artar

İhracat pazarlara girilir

Döviz gelirleri azalır

KONVERTİBİLİTE

Konvertibilite:

*Bir ülkenin parasının
diğer ülke paralarıyla
hiçbir sınırlama
olmadan
değiştirilmesini ifade
etmektedir.*

ULUSLARARASI PARA SİSTEMLERİ

Bretton Woods Öncesi Dönem

1. Altın Standardı (1870-1930)
2. Esnek Kur Sistemi (1930-1944)

Bretton Woods Dönemi (1944-1973)

Barbaros Uygulamalar Dönemi (1973 -)

ALTIN STANDARDI (SABİT KUR SİSTEMİ)

*Altın standardında,
her ülkenin parası
belirli bir altın
miktarıyla tanımlanır.*

**Her ülkenin parası
altına konvertibldir.**

**Altının dolaşımına hiçb
sınırlama yoktur.**

**Ödemeler dengesi
kendiliğinden sağlanır**

ESNEK KUR SİSTEMİNE YÖNELİŞ

1929 Ekonomik Kriz Etkileri:

- **Toplam talebin gerilemesi**
- **Üretimin düşmesi**
- **İşsizliğin artması**
- **Altın talebinin artması**
- **Altın fiyatlarının yükselmesi**
- **Altın standardının çöküşü**

Esnek kur deneyimleri

Para bloklarının oluşması

BRETTON WOODS SİSTEMİ

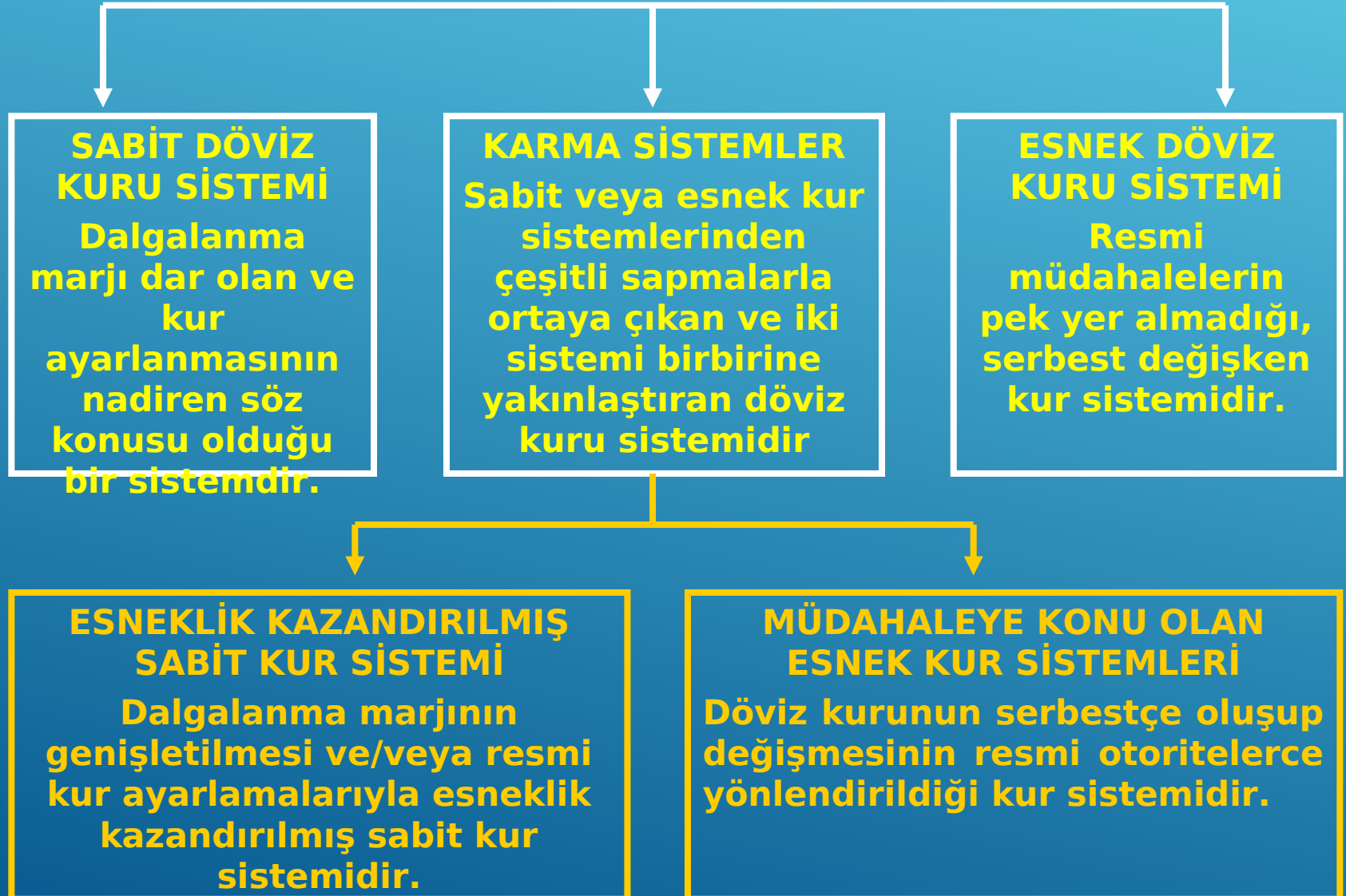
Üye ülkelerin paralarının ABD doları karşısındaki resmi değeri (kuru) saptanarak, IMF'ye kaydedilmiştir.

1 \$ = 0.88867 gr. altın

\$ cinsinden kurlar %1'i aşmayacak şekilde ayarlanabilecek.

%10 Devalüasyon izni

DÖVİZ KURU SİSTEMLERİ

AVRUPA BİRLİĞİ VE AVRUPA PARA SİSTEMİ

**Avrupa Para Yılanı
(1979 öncesi)**

**Avrupa Para Birimi
1979 - 1999**

**Euro'ya Geçiş
1 Ocak 2002**

Ekonomik Büyüme ve Kalkınma

EKONOMİK BÜYÜME VE KALKINMA

İktisat Tarihi

```
graph TD; A[İktisat Tarihi] --> B[Sanayi Devriminden Önce]; A --> C[II.Dünya Savaşı Sonrası]; B --> D[Zengin Devletler (Hükmeden)]; B --> E[Fakir Devletler (Hükmedilen)]; C --> F[Gelişmiş Ülkeler]; C --> G[Gelişmekte Olan Ülkeler];
```

Sanayi Devriminden Önce

II.Dünya Savaşı Sonrası

**Zengin Devletler
(Hükmeden)**

**Fakir Devletler
(Hükmedilen)**

Gelişmiş Ülkeler

**Gelişmekte Olan
Ülkeler**

EKONOMİK BÜYÜME VE KALKINMA

Ülke Grubu	Sayı	Nüfus Dünya (%)	GSYİH Dünya (%)	İhracat Dünya (%)
Gelişmiş Ülkeler	30	15	52	67
G7 Ülkeleri	7	11	40	39
ABD	1	5	20	10
AB Ülkeleri	13	5	15	29
Gelişmekte Olan Ülkeler	143	85	48	33
Türkiye	1	1	0.9	0.7
Çin	1	20.5	15	7.2

EKONOMİK BÜYÜME VE KALKINMA

Ekonomik Büyüme;

Bir ülkede üretim kapasitesinin, üretimin ve dolayısıyla kişi başına düşen millî gelirin artmasını ifade eder. (**Nicel - Sayısal**)

Ekonomik Gelişme;

Bir ülkede kişi başına düşen millî gelirdeki artış oranı yanında, aynı zamanda söz konusu ekonominin iktisadi ve sosyo - kültürel yapısının da değişmesini içerir. (Nitel)

EKONOMİK BÜYÜME VE KALKINMA

© Mayank Bhatnagar
graphicreflections.org

← Developing Country

Developed Country →

Ekonomik Kalkınma;

Geri kalmış ülkelerin, kalkınmış ülkeler düzeyine erişmesini konu alan görüşlere kalkınma teorileri denmektedir.

HARROD - DOMAR BÜYÜME MODELİ

Keynes sonrası iktisadî büyüme modeli olan Harrod - Domar modeli, Keynes'in ihmal ettiği yatırımların kapasite artırıcı etkisini, analize sokmuştur.

Dolayısıyla, bu teorinin özü yatırımın kapasite artırıcı etkisidir.

Roy F. HARROD (1900 - 1978)

Evsey DOMAR (1914 - 1997)

HARROD - DOMAR BÜYÜME MODELİ

HARROD - DOMAR BÜYÜME MODELİ

$$\text{BÜYÜME HIZI} = \frac{\Delta Y}{Y_t}$$

Y_t = Başlangıç yılının (döneminin) millî gelirini

Y_{t+1} = İkinci yıldaki millî geliri

$\Delta Y = (Y_{t+1} - Y_t)$ farkını gösteren bir terimdir.

Harrod - Domar Büyüme Modeli

Ortalama Tasarruf Eğilimi

$$aps = \frac{S}{Y}$$

Marjinal Tasarruf Eğilimi

$$s = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$$

Harrod - Domar Büyüme Modeli

Sermaye - Hâsıla Katsayısı;

Sermaye-Hâsıla katsayısı, bir birim ürün elde etmek için; ne kadar sermaye

(yatırım yapılması) gerekli olduğunu ifade eder.

$$k = (K/Y)$$

Harrod - Domar Büyüme Modeli

Sermaye Marjinal Verimliliği;

Sermaye-Hâsıla katsayısının tersidir. δ ile gösterilir. Bir birim sermayeye düşen tam istihdam millî gelirin ne kadar olduğunu ifade eder.

$$\frac{Y}{K} = \frac{\Delta Y}{\Delta K} = \delta$$

Harrod - Domar Büyüme Modeli

$$\Delta Y = I \cdot \delta$$

$$I = S$$

$$S = sY$$

$$\Delta Y = I \cdot \delta$$

$$\Delta Y = sY \cdot \delta$$

$$\frac{\Delta Y}{Y} = s\delta$$

Harrod - Domar Büyüme Modeli

$$\delta = \frac{1}{k}$$

$$\frac{\Delta Y}{Y} = s\delta$$

$$\frac{\Delta Y}{Y} = s \frac{1}{k} = \frac{s}{k}$$

$$\frac{\Delta Y}{Y} = \frac{s}{k}$$

BÜYÜMENİN YARARLARI

Yaşam Standardı

ulusal Savunma ve Prestij

**Büyüme ve Gelirin
Yeniden Dağılımı**

Büyüme ve Yaşam Tarzı

BÜYÜMENİN BEDELİ

Toplumsal Bedeli

Kişisel Bedeli

Büyümenin Sınırları

Bu büyüme bu şekilde ne kadar sürüp gidecek?

**İhtiyar dünya bu kirlenmeye
daha ne kadar dayanabilecek?**

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER VE EKONOMİK KALKINMA

Gelişmekte Olan Ülkelerin Özellikleri

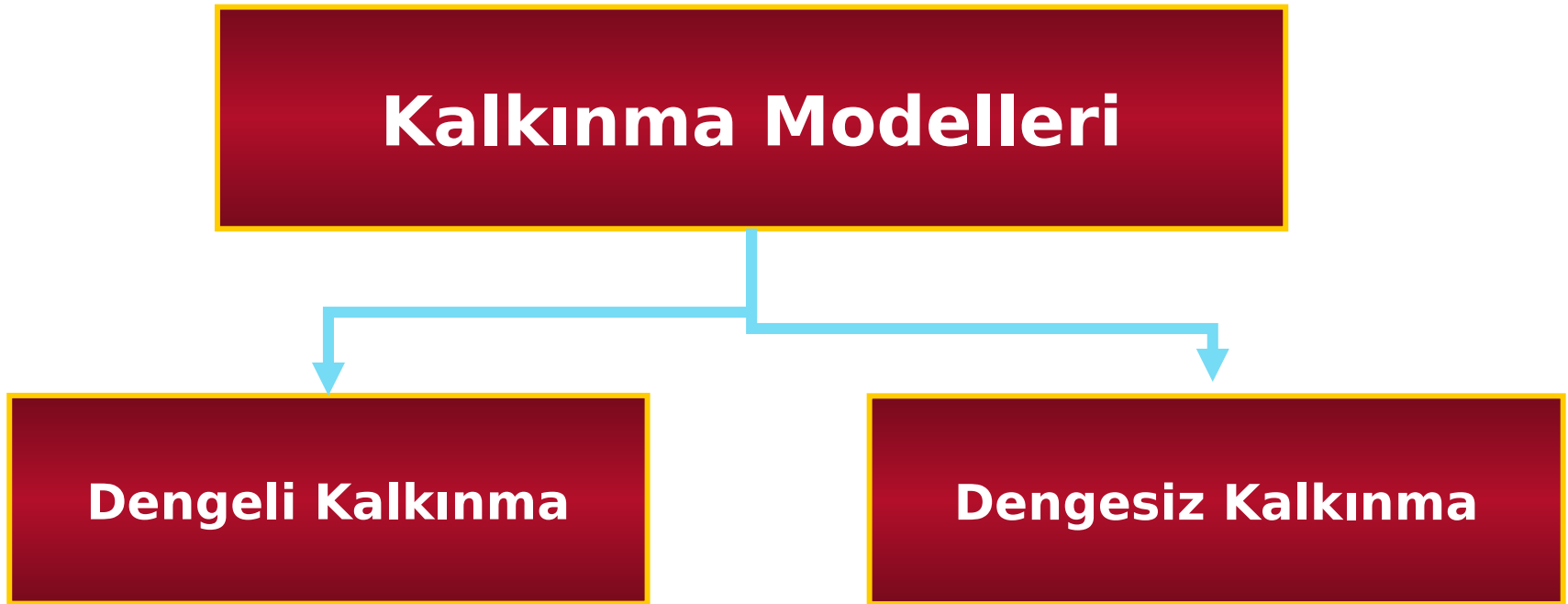
Ekonomik Özellikler → Demografik Özellikler → Sosyo - Kültürel Özellikler

- Tarım
- Otokonsomasyon
- Sanayi Sektörü
- İhracat
- İşletme Ölçeği
- Gelir Dağılımı
- Gıdanın Yüksek Payı
- Göç Sorunu

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER VE EKONOMİK KALKINMA

Kalkınma Modelleri

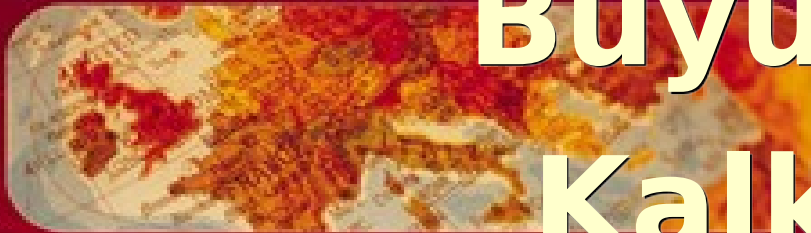

Ünite

4

Uluslararası Ekonomik ilişkiler, Ekonomik Büyüme ve Kalkınma

KAYNAKLAR

İktisada Giriş Prof Dr Zeynel Dinler

İktisada Giriş Prof Dr Kemal Yıldırım

İktisada Giriş Prof Dr Emin Ertürk

İktisada Giriş Prof Dr Sedar Altınok